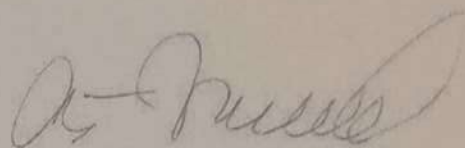

Posouzení výskytu bobra evropského a záměru:

„Modernizace traťového úseku Praha – Libeň – Praha – Malešice, I. stavba“

Zpracoval: Aleš Vorel

březen 2023

Úvodní expozice

Posouzení se týká hodnocení případných rizik při plánované „Modernizaci traťového úseku Praha – Libeň – Praha – Malešice, I. stavba“. Předmětným úsekem je železniční most přes řeku Rokytku (viz mapa 1, říční km 6,7) na rozhraní městských částí Prahy 9 Hrdlořezy – Hloubětín. Na daném toku bude posuzován výskyt bobra evropského (*Castor fiber*). Cílem je posoudit, zda a jaký vliv bude mít realizace záměru (samotné stavební práce) na trvalé osídlení druhu v předmětné lokalitě. Předmětem posouzení bude širší okolí plánovaného záměru (viz mapa 2).

Mapa 1

Lokalizace záměru. Podkladové mapy © Mapy.cz

Mapa 2

Zvýraznění hodnoceného úseky řeky Rokytky (hodnocený úsek se nachází mezi dvěma oranžovými šipkami). Podkladové mapy © Mapy.cz

Stav populace v Praze

Bobr evropský se v okrajích města Prahy vyskytuje od roku 2011, v širším centru Prahy pak byl jeho výskyt prokázán na podzim 2015 (Praha – Podolí). V poslední hodnocené sezóně se na území hl. m. Prahy vyskytovalo 20 teritorií bobra evropského: 10 teritorií na Vltavě, 5 na Berounce, 1 teritorium na Rokytce, Lipanském, Litoveckém, Únětickém a Dalejském potoce (Zdroj: Horníček J., Hamšíková L., Šimůnková K. & Vorel A. (2023): Bobr v pražské zeleni v roce 2021 a 2022: Závěrečná zpráva. Zpracováno pro Magistrát hlavního města Prahy, dep. archiv hl. m. Prahy).

Osídlení v celé ploše Prahy je stále na počátku. Počet teritorií již nebude prudce přibývat na hlavním toce Vltavy; naopak bude významně přibývat teritorií v okrajích města, kam se budou šířit po tocích které jsou na Vltavu přímo napojené. Tato predikce je založena na analýze historického průběhu šíření bobrů v Praze, a jev je zároveň patrný ze stávajícího osídlení (viz mapa 3), které je vedle hlavního toku Vltavy směřováno zejména na drobné vodoteče na okrajích města.

Lze proto očekávat, že osídlení na drobnějších tocích (vč. Rokytky) bude pokračovat. Všechny potenciálně vhodné toky (vč. Rokytky) se tak v nejbližších letech stanou důležitými koridory pro další osídlování území Prahy i jejího bezprostředního okolí.

Mapa 3

Aktuální distribuce teritorií bobra evropského na území hl.m. Prahy v sezóně 2021/2022. Předmětné území je je v mapě označeno názvem Meandry Rokytky (mapa převzata z: Horníček J., Hamšíková L., Šimůnková K. & Vorel A. (2023): Bobr v pražské zeleni v roce 2021 a 2022: Závěrečná zpráva. Zpracováno pro Magistrát hlavního města Prahy, dep. archiv hl.m.Prahy)

Samotné šetření

Šetření na místě proběhlo 23.2.2023 v celém předmětném úseku (viz mapa 2). V tuto chvíli není známo, že by se bobři vyskytovali na Rokytkce v jiném úseku než v tom hodnoceném.

Hodnocený úsek má délku 1,9 km (úsek je rozdělen předmětným žel. mostem, proti proudu má délku 1,1 km a po proudu 0,8 km). Na obou úsecích jsem našel značné množství čerstvých pobytových známek od zde žijících bobrů (viz fotodokumentace). Nalezená aktivita byla tvořena primárně okusy na dřevinách (cca 90 %), dále se zde nacházely vstupy do nor či výlezy/skluzy v březích. Nelze říci, že by aktivita v úseku byla někde více koncentrována. Naopak aktivita se vyskytuje v zásadě na celém hodnoceném úseku plošně. Datace evidované aktivity přísluší k období leden–únor 2023; celý předmětný úsek je tedy aktivně užíván zejména jako potravní základna bobrů. Z uvedeného vyplývá, že bobři musí pravidelně proplouvat pod předmětným železničním mostem.

Jediné území z hodnoceného úseku, které je prakticky bez pobytových známek je Hořejší rybník; to přisuzuji nevhodným břehům a silné návštěvnosti území obyvateli. Na druhou stranu jsou na břehové porosty tomto rybníku doposud dostatečně užívány a mohou poskytovat podstatnou potravní základnu.

Pravděpodobné obydlí, tedy centrum bobřího teritoria, jsem našel v části toku, která je na výtoku z Hořejšího rybníka (foto 11). Jde o úsek mezi Hořejším a Polifkovým rybníkem. Zde se také nachází podezřelý stupeň, který by mohl být malou bobry zbudovanou hrází (foto 12). Výskyt hráze nelze s určitostí potvrdit vzhledem k velkému množství překrývajících plavenin a odpadků.

Srovnání s podobnou situací

Z recentní historie (podzim 2004) je autorovi znám podobný případ – rekonstrukce žel. mostu v Děčíně přes řeku Ploučnici. Zde bylo staveniště též v blízké vzdálenosti od aktuálně osídleného teritoria bobrů, jejich přítomnost a aktivita ovšem zůstala na místě zachována i v průběhu rekonstrukce. Zde byla jediným

rozdílem zaplněnost okolního biotopu (saturovaná populace) a redukované množství potravní báze bobrů (bylo to 2 roky po ničivých povodních na Labi). To mohlo ovlivnit výsledek; bobři neměli jinou šanci kam svou aktivitu přesměrovat. Obdobný vývoj je možné očekávat i na hodnocené lokalitě na Rokytce.

Komentář

Lze jednoznačně říci, že celý úsek je pro tuto zimní sezónu (zima 2022/2023) trvale a aktivně využíván bobry. Zároveň mohu předpokládat, že díky dostatečné úživnému prostředí, zde bobři mohou být rtvale anebo alespoň dlouhodobě. Jedinci náležející do zde žijící rodiny (=jednoho teritoria) pravidelně využívají celý hodnocený úsek. Ať již mají bobři úkrytové obydlí proti nebo po proudu železničního mostu, musejí pod mostem nyní pravidelně projíždět tak, aby využívali zdroje v celém předmětném úseku.

Dle mého mínění zde mohou nastat dva možné scénáře:

varianta A: bobři období stavby strpí a stavbou nebudou ovlivněni (aktivita se v prostoru hodnoceného úseku nezmění);

varianta B: bobři budou stavbu považovat za natolik rušivý jev, že svou aktivitu v prostoru uprůsobí; tedy zredukuji svou aktivitu na jednu anebo na druhou stranu mostu tak, aby jím nemuseli procházet.

V případě varianty B je možné očekávat, že bobři budou mít kam svou aktivitu přesunout. Území navazující na oba okraje předmětného úseku poskytují dostatečnou potravní bázi, která umožní dlouhodobou existenci zdejšího teritoria i jen na jedné části mostu.

Závěr

Aby mohl být hodnocen vliv záměru na osídlení bobra evropského jako malý až nulový je nutno zajistit minimální až nulový zásah staveniště do samotného toku. Potom se tokem pod mostem a staveništěm mohou jedinci bobrů běžně v noci (kdy stavební práce jsou nulové) přesouvat mezi jednotlivými částmi svého teritoria. Bobři budou schopni akceptovat vznik staveniště a stavební ruch. Tento scénář zapadá do výše uvedené varianty A.

Pakliže staveniště významně zasáhne břehovou linii či bude zasahovat do toku půjde o významný zásah do biotopu bobra evropského v předmětné lokalitě. V ideálním případě bobři změní aktivitu, tak jak jsem nastínil, pouze do jedné části nad anebo pod mostem. Tyto okolnosti jsou případné pro variantu B.

Můj závěr je tedy závislý na přímých parametrech staveniště v okolí žel. mostu. Pakliže staveniště a intenzivní stavební ruch budou zasahovat břehovou linii a samotný tok v okolí mostu, pak považuji zásah do biotopu bobra evropského za významný. ~~Ne předpokládám, že by bylo v tomto případě navrhovat další kompenzační či minimalizační opatření v souvislosti s eliminací vlivu stavby na výskyt bobra evropského.~~

1ST PRAM

Fotodokumentace

Foto 1:
proti proudu nejvýše položený doklad aktivity bobrů

Foto 2:
Jeden z mnoha břehových výlezců

Foto 3:
pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný okus na vrbě

Foto 4:
pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný okus na vrbě

Foto 5:
pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný mnohačetný okus na vrbě

Foto 6:

pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný mnohačetný okus na vrbě

Foto 7:

pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný okus na vrbě a nízko položené nory

Foto 8:
pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný okus na vrbě na levém břehu

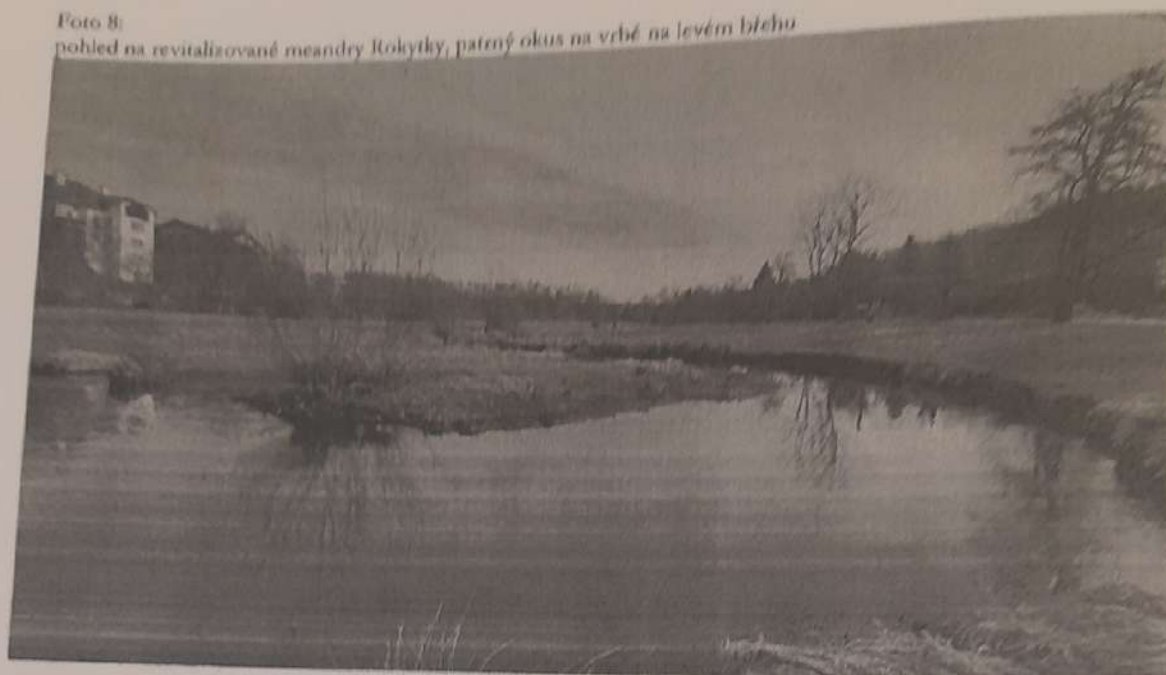

Foto 9:
pohled na revitalizované meandry Rokytky, patrný okus na vrbě na levém břehu

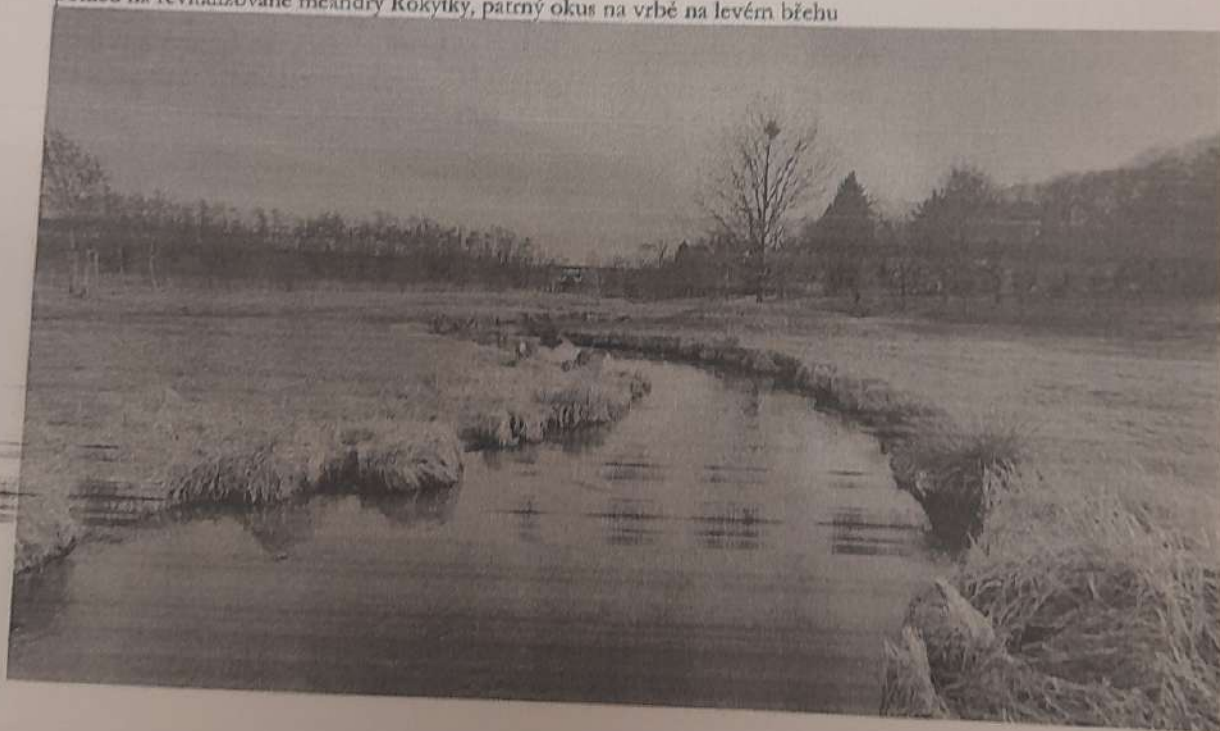

Foto 10:

výtok z Hořejšího rybníku, levý břeh, levý břeh, intenzivní okus bobrem

Foto 11:

výtok z Hořejšího rybníku, levý břeh, patrné jsou nory v úrovni hladiny, předpokládáné obydlí bobrů

Foto 12:
podezřelý stupeň na výtoku z Hořejšího rybníku, může jít o bobří hráč

Foto 13:
Polifkáv rybník, patrný mnohačetný okus na vrbě

Foto 14:

Polískův rybník, patrný mnohačetný okus na vrbě

